

VALTIONEUVOSTON ASETUS VARSINAIS-SUOMEN LUONNONSUOJELUALUEISTA

1. Tausta

Asiassa on kysymys Varsinais-Suomessa sijaitsevien, valtion hallinnassa olevien valtakunnallisten suojeluohjelmiin tai Natura 2000 –verkostoon kuuluvien sekä eräiden muiden valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankittujen alueiden perustamisesta luonnonsuojelualueiksi. Alueet perustetaan luonnonsuojelulain 17 §:ssä tarkoitetuiksi muiksi luonnonsuojelualueiksi. Tällä valtioneuvoston asetuksella perustetaan lain 17 § 1 momentin nojalla ne alueet, joiden pinta-ala on yli 100 ha. Sitä pienemmät alueet perustetaan ympäristöministeriön asetuksella.

Varsinais-Suomen luonnonsuojelualueiden perustaminen on osa valtakunnallista säädösvalmistelua, jolla saatetaan voimaan usean vuosikymmenen kuluessa luonnonsuojelutarkoituksiin hankituilla tai varatuilla valtion alueilla luonnonsuojelulain mukaiset rauhoitusmääräykset. Metsähallitus on valmistellut ympäristöministeriön ja sen asettaman säädösvalmistelutyöryhmän ohjauksessa alueiden suojelun toteuttamista.

Valmistelun alkuvaiheessa on kuultu maakunnallisia ja paikallisia sidosryhmiä. Keskusteluja on käyty lähes kolmessakymmenessä eri tilaisuudessa, joissa on kartoitettu mm. maakuntaliiton, kuntien, luonnonsuojelu- ja luonnonharrastusjärjestöjen, riistahallinnon, metsästysseurojen ja luontomatkaileijajärjestöjen näkemyksiä alueiden perustamisesta. Lisäksi järjestettiin avoin keskustelutilaisuus kaikille asiasta kiinnostuneille.

Salon Teijossa sijaitsevien valtion alueiden osalta on meneillään selvitys kansallispuiston mahdollisesta perustamisesta, minkä vuoksi kyseisiä alueita ei ole sisällytetty tähän asetukseen.

2. Luonnonsuojelualueiden tarkoitus ja sisältö

Asetuksella perustettavilla luonnonsuojelualueilla toteutetaan osaltaan valtakunnallisten suojeluohjelmien, Natura 2000 –verkoston ja eräiden muiden suojelutarkoituksiin osoitettujen valtion alueiden suojelutoimenpiteet Varsinais-Suomen alueella. Suojelualueiden perustamisen tarkoituksena on säilyttää nämä alueet luonnontilaisina ja turvata niiden ekosysteemien häiriötön kehitys, tarvittaessa myös ennallistamalla muuttuneita luonnonympäristöjä, sekä ylläpitää perinnemaisemien luontotyyppejä ja eliöitä.

Erityisinä suojelutavoitteina Natura 2000 –verkostoon kuuluvilla alueilla on lisäksi niiden suojeluperusteina olevien luontotyyppien ja niille tyypillisen lajiston sekä muiden suojeluperusteina olevien lajien ja niiden elinympäristöjen suojelu, lisääminen ja parantaminen.

Alueet palvelevat myös opetustarkoituksia sekä omatoimista retkeilyä, luonnon harrastusta ja tutkimusta. Alueiden perustaminen tukee myös luonnonvarojen kestävästä hyödyntämisestä kuten jokamiehen oikeuksin tapahtuvaa marjastusta ja sienestystä sekä säännellysti myös metsästystä.

Tällä asetuksella perustettavien luonnonsuojelualueiden lukumäärä on 31 kpl, ja niiden pinta-ala on yhteensä noin 11 509 hehtaaria. Ympäristöministeriön asetuksella on tarkoitus perustaa samanaikaisesti 60 luonnonsuojelualuetta yhteispinta-alaltaan noin 1393 ha.

3. Alueiden luonnonsuojelulliset perusteet

Luonnonsuojelualueiden perustamisella turvataan valtakunnallisten suojeluohjelmien alueiden, METSO-ohjelman puitteissa valtiolle hankittujen alueiden sekä eräiden muiden luonnonsuojelutarkoituksiin osoitettujen alueiden luonnonarvojen säilyminen.

Natura 2000- verkostoon kuuluvilla alueilla asetuksella toimeenpannaan niiden suojelutavoitteita vastaava suojelu luonto- ja lintudirektiivin edellyttämällä tavalla. Perustettaviin alueisiin sisältyy mm. lintujen suojelulle tärkeitä kosteikkoalueita sekä muita pesimäalueita. Luontodirektiivin liitteen I mukaisten luontotyyppien ja niille ominaisen lajiston kannalta alueet ovat tärkeitä mm. boreaaliset luonnonmetsien, keidassoiden, puustoisten soiden, jalopuumetsien, boreaaliset lehtojen sekä meren rannikon ja saariston suojelulle. Natura 2000 –alueiden suojelutavoitteina ovat luontotyypit ja lajit ilmenevät tarkemmin Natura 2000 –tietokannasta.

Varsinais-Suomen etelä- ja länsiosat kuuluvat Varsinais-Suomi (Ab) –nimiseen eliömaakuntaan kun taas maakunnan koillisosa lasketaan kuuluvaksi Satakunnan (St) eliömaakuntaan. Suomen metsäkasvillisuusvyöhykkeissä raja jakaa samoilta kohdilta maakunnan kahteen osaan: eteläinen osa on hemiboreaalista eli tammivyöhykettä ja loppuosa eteläboreaalista vyöhykettä ja sen vuokkovyöhykettä eli lounaismaata. Suomen luonnon monimuotoisuuden suhteen Varsinais-Suomi lienee rikkain maakunta.

Saaristomeri on maailmanlaajuisesti ainutlaatuinen luonnonmuodostuma, jossa on lounaista ja eteläistä lajistoa ja luontotyyppijä, paljon harvinaisia, usein pienialaisia saariston luontotyyppijä, luonnonvaraisia jalopuumetsiköitä, harjuja, järviä ja pitkä rannikko jokisuistoineen. Myös pohjoista lajistoa tavataan etenkin soilla ja ulkosaaristossa. Uusien suojelualueiden perustamisella yhdessä alueella jo olevien kansallispuistojen ja muiden suojelualueiden kanssa turvataan maamme lounaisosan arvokkaimpien luonnonalueiden säilyminen ympäristöä muuttavilta toimenpiteiltä.

Suoalueiden osalta Varsinais-Suomen suurimmat, pääosin vielä luonnontilaiset suot tulevat suojelluiksi tällä asetuksella. Maakunnan pohjoisosassa, Laitilassa ja Mynämällä suojelun piiriin tulee useita merkittäviä soita kuten Kolkansuo, Nukinrahka, Hirvilamminsuo ja Iso-Hölö, samoin kuin Pöytyän, Loimaan alueilla Kontolanrahka, Maisaarensuo, Himmaistenrahka ja Telkunsuo. Somerolla suojellaan Reksuo sekä Salossa Karhunperänrahka, Kakossuo, Raadesuo ja Pyysuo. Näiden ja eräiden pienempien soiden suojelun toteutus täydentää merkittävästi maakunnan soidensuojelun tilaa, sillä tähän mennessä suojelun piirissä oleva laajempia suokokonaisuuksia valtion suojelualueilla on ollut ainoastaan Vaskijärven luonnonpuistossa, Kurjenrahkan kansallispuistossa sekä Salon Punassuon soidensuojelualueella. Rannikon läheiset suot ovat suoyhdistymätyypiltään pääosin Saaristo-Suomen kermikeitaita, jotka ovat iältään sisämaan soita nuorempia. Kauempana sisämaassa suot ovat paksuturpeisempia, usein hyvin kehittyneitä konsentrisia kermikeitaita ja rikkonaisempia keidassoita. Useilla näistä on merkitystä myös lintujen pesimä- ja levähdysalueina.

Soiden laaja-alaisimmat Natura 2000 –luontotyypit ovat keidassuot (7110), vaihetumissuot ja rantasuot (7140) ja puustoiset suot (91D0). Lisäksi alueisiin sisältyy lettojen (7230) ja lähteiden ja lähdesoiden (7160) pienialaisia mutta suojelun kannalta tärkeitä kohteita.

Varsinais-Suomen suurimmat suot niitä ympäröivine metsineen muodostavat erämaisia alueita laajojen viljelyalueiden ja talousmetsien hallitsemassa maisemassa. Erityisesti maakunnan pohjoisosassa on useita erämaisia suojelualueita, joilla on merkitystä paitsi pohjoisen kasvilajiston ja erämaisen eläinlajiston turvapaikkana myös erämaisuutta arvostavien retkeilijöiden toivemaastona.

Lintuvedet ovat Suomessa soiden ohella toinen tärkeä kosteikkoluonnon edustaja. Varsinais-Suomessa arvokkaita lintuvesiä on sekä rannikon matalilla merenlahdilla ja jokisuistoissa että sisämaan eutrofisilla järvillä. Eräät näistä ovat kansainvälisestikin arvokkaita lintuvesiä: Mynämäen Mietoistenlahti (Mynälahden pohjukka), Mas-kun Oukkulanlahti sekä maakunnan pohjoisrajalla, osaksi Satakunnan puolella oleva Otajärvi (Laitila, Pyhäranta, Rauma).

Lintuvedet ovat tärkeitä muuttavien sorsalintujen ja kahlaajien levähdys- ja ruokailu-alueita sekä myös pesimäalueita. Monet näistä linnuista on luokiteltu uhanalaisiksi tai ne ovat sellaisia EU:n lintudirektiivin lajeja, joiden levähdys- ja pesimäalueiden suojelussa Suomella on erityisen merkittävä vastuu. Natura 2000 –luontotyypeistä maakunnan lintuvesillä on jokisuistoja (1130), rannikon laguuneja (1150), laajoja matalia lahtia (1160) ja luontaisesti runsasravinteisia järviä (3150).

Varsinais-Suomen vähäiset aarnimetsät, vielä rauhoitusta odottavat vanhojen metsien alueet sijaitsevat pääosin samoilla seuduilla kuin suurimmat suot eli maakunnan pohjois- ja itäosissa, usein vielä samojen soiden reunoilla. Lisäksi saaristossa on useita, tosin pienialaisia luonnonmetsän palasia. Laitilassa on monia vanhan metsän alueita, joista nyt muodostetaan Laitilan metsien luonnonsuojelualue, lisäksi merkittäviä metsäalueita on Salon ja Marttilan Karhunperänrahkan reunoilla. Kaiken kaikkiaan vanhojen metsien määrä ja pinta-ala jää kuitenkin suhteellisen vähäiseksi täällä tiheään asutuilla rintamailla.

Metsien rauhoittamisen yhteydessä suojelun piiriin tulee Natura 2000 – luontotyyppejä luonnonmetsät (9010) ja harjumetsät (9060) sekä lisäksi eräitä lehtojen luontotyyppejä.

Edustavia lehtoja ja näihin liittyviä perinnemaisemia on suojeltu Saaristomeren kansallispuistossa sekä aiemmin perustetuilla lehtojensuojelualueilla, joita täydentävät nyt uusien alueiden joukossa ennen muuta Houtskarın lehtojen (Parainen) ja Pakinaisten saariston (Parainen, Naantali) luonnonsuojelualueet. Saariston lehdossa esiintyy kalkkivaikutusta, tavallisesti rehevä lehtokasvillisuus on seurausta maaperän simpukkakalkista, eräillä alueilla vaikuttavat myös maanpintaan tulevat kalkkisuonet. Lehdot ovat sikäli erikoisia luontokohteita, että ne edellyttävät säilyäkseen hoitoa, tavallisesti kuusien, katajien ja ruusupensaiden säännöllistä vähentämistä sekä usein myös laidunnusta. Perinnemaisemien ylläpitoon kuuluu jatkuva, vuosittain toistuva hoito perinteisiä maankäytön menetelmiä seuraten.

Lehdoissa ja perinnemaisemilla kasvaa luonnonvaraista tammea ja pähkinäpensasta sekä saariston kohteilla myös saarnea ja vaahteraa. Houtskarın kohteisiin kuuluu kasvillisuudeltaan maamme erikoisimpia lehtoja, joista on löydetty lukuisia uhanalaisia putkilokasvi-, sammal- ja jäkälälajeja. Selkärangaton lajisto lienee näissä kohteissa myös rikasta, mutta se tunnetaan toistaiseksi huonosti.

Lehdoissa esiintyy Natura 2000 –luontotyyppejä lehdot (7320) ja jalopuumetsät (9020) sekä perinnemaisemilla lisäksi mm. luontotyyppejä hakamaat ja kaskilaitumet (9070), runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt (6270) ja lehdes- ja vesaniityt (6530).

Kokonaisuutena nämä Varsinais-Suomen luonnonsuojelualueet yhdessä ympäristöministeriön asetuksella perustettavien suojelualueiden kanssa edustavat monipuolisesti Lounaisen saaristo- ja rannikkoalueen luontoa. Boreaalisen vyöhykkeen eteläisimmät osat rajautuvat saaristossa tammivyöhykkeeseen ja koko alueelle onkin ominaista eteläisen lajiston runsaus. Lehtojen ohella alueisiin sisältyy laajalti soiden ja metsien suojelua edistäviä kohteita.

Tarkempi erittely alueiden kohdentumisesta eri luonnonsuojeluohjelmiin ja Natura 2000 –verkostoon ilmenee muistion liitetaulukosta 1.

4. Rauhoitusmääräykset sekä hoidon ja käytön tavoitteet

Valtioneuvoston asetuksella perustettavat alueet ovat lain 17 §:ssä tarkoitettuja muita luonnonsuojelualueita. Niillä tulevat pääsääntöisesti olemaan voimassa luonnonsuojelulain 17a §:n 1 momentista johtuen lain 13 - 15§:ssä säädetyt rauhoitusmääräykset. Asetukseen otetaan näitä koskevat viittaussäännökset.

Luonnonsuojelulain 13 § sisältää luonnonsuojelualueilla kielletyt toimet. Kiellettyä on: 1) rakennusten, rakennelmien tai teiden rakentaminen, 2) maa-ainesten, kaivoskivennäisten ottaminen ja maa- tai kallioperän vahingoittaminen, 3) ojittaminen, 4) sienien, puiden, pensaiden tai muiden kasvien tai niiden osien ottaminen tai vahingoittaminen, 5) luonnonvaraisten selkärankaisten eläimien pyydystäminen, tappaminen tai hätyyttäminen tai niiden pesien hävittäminen sekä selkärangattomien eläimien

pyydystäminen tai kerääminen, 6) muutkin toimet, jotka vaikuttaisivat epäedullisesti alueen luonnonoloihin, maisemaan tai eliölajien säilymiseen.

Lain 14 § sisältää poikkeukset 13 §:ssä kielletyistä toimista. Sallittua on: 1) alueen hoitoa, valvontaa, tutkimusta, yleisön opastamista, retkeilyä ja alueeseen tutumista varten tarpeellisten rakennusten, rakennelmien ja polkujen rakentaminen, entistäminen ja kunnostaminen, 2) luonnonympäristöjen ja perinneluontotyyppien hoitaminen ja ennallistaminen sekä alueen luontaisen kehityksen palauttaminen, 3) alueen opastustoiminnan kannalta tarpeellisen tien rakentaminen, 4) marjojen ja hyötysienien poimiminen, 5) onkiminen ja pilkkiminen, 6) poronhoitolain mukainen poronhoito, 7) alueella olevien teiden, sähkö- ja puhelinlinjojen sekä niihin liittyvien laitteiden käyttäminen ja kunnostaminen, 8) merenkulun turvalaitteiden, vesistön kuluväylien kunnostaminen sekä vähäiset turvalaitteiden edellyttämät raivaukset, 9) kartoitus ja maanmittaustyöt. Lisäksi alueella saadaan tilanteen niin vaatiessa ryhtyä pelastuspalvelun, palontorjunnan, rajavalvonnan, eläintautien vastustamisen sekä eläinsuojelun edellyttämiin välttämättömiin toimenpiteisiin.

Lain 15 §:ään sisältyvät luvanvaraiset poikkeukset 13 §:n rauhoitusmääräyksistä. Metsähallitus voi alueen haltijaviranomaisena kyseisen lainkohdan nojalla antamallaan luvalla sallia alueen perustamistarkoitusta vaarantamatta: 1) tutkimusta tai muuta tieteellistä tarkoitusta tai opetusta varten eläinten pyydystämisen tai tappamisen, sienien, kasvien tai niiden osien, eläinten pesien ja kivennäisnäytteiden keräämisen, 2) vierasperäisten sekä, jos laji on tullut liian runsaslukoiseksi tai käynyt muutoin vahingolliseksi, muunkin kasvi- tai eläinlajin yksilöiden lukumäärän vähentämisen, 3) sellaisten pyyntiluvanvaraisten riistaeläinlajien yksilöiden, jotka suojelualueen ulkopuolella aiheuttavat ilmeisen uhan ihmisen turvallisuudelle tai omaisuudelle aiheuttavasta merkittävästä taloudellisesta vahingosta, poistamisen, 4) alueelle kaatuneen riistaeläimen haltuun ottamiseen, 5) muutoinkin kuin onkimalla tai pilkkimällä kalastamiseen, 6) poronhoitoon liittyvien rakennusten ja rakennelmien rakentamisen, 7) geologisen tutkimuksen ja malminetsinnän, 8) ilma-aluksella laskeutumisen, 9) muidenkin kuin 14 §:n 1 kohdassa tarkoitettujen rakennusten ja rakennelmien entisöinnin kunnostamisen.

Lisäksi Metsähallitus voi suojelualueen haltijaviranomaisena sen suojelutarkoitusta vaarantamatta 15 §:n 2 momentin nojalla sallia hirvenajon metsästyksen yhteydessä.

Asetuksen valmistelun yhteydessä maakunnallisten ja paikallisten tahojen kanssa käydyissä keskusteluissa ovat nousseet esiin erityisesti metsästyksen liittyvät kysymykset. Metsähallitus on eräissä tapauksissa vuokrannut kyseisiä luonnonsuojelualueiden perustamista varten valtiolle hankittuja alueita pääosin hirvieläinten metsästyksen, mutta vaihtelevasti myös pienriistan ja suurpetojen metsästyksen. Tehtyjä vuokrasopimuksia on tarpeen tarkistaa vastaamaan luonnonsuojelualueita koskevia säännöksiä. Suojelualueiden perustaminen ei kuitenkaan merkitse sitä, että alueiden käyttö metsästyksen kokonaan estyisi. Asetukseen otettaisiin voimaantuloa koskevaan 5 §:ään siirtymäsäännös siitä, että olemassa olevien sopimusten mukainen metsästys voisi jatkua rauhoitusmääräysten estämättä 31.1.2015 saakka. Tällä pyritään varaamaan riittävä aika sopimusten uusimiselle.

Lain 15 §:n luvanvaraiset poikkeusmahdollisuudet mahdollistavat hirven ajon sallimisen. Tämä mahdollistaa perustettavien suojelualueiden sisällyttämisen jatkossakin perinteisiin hirvenmetsästysalueisiin, mikäli alueita vuokranneet seurat näin haluavat.

Lisäksi 15 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti Metsähallitus voi sallia vieraslajien yksilöiden vähentämisen. Paikallisten metsästyseurojen kanssa käytyjen keskustelujen perusteella on ilmeisen tarkoituksenmukaista, että tällaiset vähentämistoimet järjestetään normaalin metsästyksen puitteissa. Siten valkohäntäpeuran, minkin, supikoiran ja muidenkin vieraslajien metsästyksen oikeuttavia vuokrasopimuksia voidaan alueilla jatkaa sen jälkeen, kun suojelualueen haltijaviranomaisena toimiva Metsähallituksen luontopalvelut on tehnyt näiden lajien metsästyksen sallimista koskevan päätöksen.

Metsästystä koskevien päätösten ja sopimusten hallinnoinnin kannalta tarkoituksenmukaista on, että Metsähallituksen luontopalvelut tekee sekä hirvenajoon että vieraslajien metsästyksen liittyvät päätökset pitkäaikaisina ja useita alueita kerrallaan kattavina kokonaisuuksina, minkä jälkeen Metsähallituksen eräasioista vastaava yksikkö voi huolehtia metsästyslain mukaisten sopimusten laatimisesta näille alueille.

Luvanvaraiset poikkeukset voivat lain 15 § 1 momentin 2 kohdan mukaisesti liittyä myös muunkin liikaa lisääntyneen tai vahingolliseksi osoittautuneen lajin yksilöiden vähentämiseen tai 3 kohdan mukaisesti suojelualueen ulkopuolella aiheutuvan turvallisuus- tai vahinkouhan torjumiseksi tarpeelliseen pyyntiluvanvaraisen riistaeläimen yksilöiden poistamiseen. Näitä koskevien lupien perustana olevien alue- ja tilannekohtaisten seikkojen johdosta kyseiset päätökset on tarpeen käsitellä tapauskohtaisen suojelualueen haltijaviranomaisen lupaharkinnan puitteissa.

Valtioneuvoston asetuksella säädettävät poikkeukset rauhoitusmääräyksiin.

Valtioneuvoston asetuksella on muilla luonnonsuojelualueilla tietyin edellytyksin mahdollisuus säätää edellä kuvatuista rauhoitusmääräyksistä eräitä aluekohtaisia poikkeuksia, jotka voivat koskea metsästystä, kalastuksen rajoittamista, puolustusvoimien harjoitus- ja koulutustoimintaa, lentotoiminnan ja merenkulun turvalaitteiden sijoittamista ja kunnossapitoa sekä tien, johdon ja kaapelin rakentamista, ojan kaivamista, vesikulkuväylän ruoppaamista tai muun vastaavan toimenpiteen sallimista.

Metsästystä koskevat erityissäännökset

Muulla kuin metsästyslain 8 §:n alueella sijaitsevalla muulla luonnonsuojelualueella on lain 17a §:n 3 momentin mukaan kiellettyä pyydystä, tappaa tai hätyyttää luonnonvaraisia selkärankaisia eläimiä. Valtioneuvosto voi lain 17a §:n 3 momentin nojalla kuitenkin säätää metsästyksen sallimisesta muulla luonnonsuojelualueella, jos metsästyksellä ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta tai aiheuta haittaa alueen muulle käytölle. Säännökset voivat olla ajallisesti tai alueellisesti rajoitettuja tai kohdistua tiettyyn eläinlajiin.

Varsinais-Suomen muiden luonnonsuojelualueiden perustamisen yhteydessä pyritään siihen, etteivät alueille vakiintuneet paikalliset metsästyskäytännöt sanottavasti muuttuisi. Lounais-Suomen tiheästi asutulla, peltovaltaisella ja tiheän tieverkoston

seudulla korostuu hirvi- ja valkohäntäpeurakantojen tehokkaan säätelyn tarve niistä aiheutuvien vahinkojen ehkäisemiseksi. Kuten edellä on kuvattu hirvenajo ja valkohäntäpeuran ja muidenkin vieraslajien metsästys voi jatkua Metsähallituksen luvalla. Tämä mahdollistaa edelleenkin alueiden vuokraamiseen paikallisille metsästyseuroille.

Aluekohtaisissa keskusteluissa tuli esiin, että eräillä perustettavilla suojelualueilla pelkän hirvenajon mahdollistavilla säännöksillä metsästyksen järjestäminen tulisi olemaan käytännössä vaikeaa. Ongelmia aiheutuisi mm. maastollisesti edullisten passipaikkojen sijoitteluun. Myös menestyksellisen ajon järjestäminen laajoilla tai pirstaleisilla suojelualueilla vaikeutuisi, mikä voisi lisätä metsästyksestä aiheutuvaa häiriötä toistuvien metsästysyritysten johdosta. Myös metsästyksen perustuminen pysäyttävään koiraan olisi ongelmallista, koska sinänsä onnistunut ajo voisi päättyä tilanteeseen, jossa koiran pysäyttämää hirveä ei kuitenkaan voitaisi ampua. Tällaisia alueita ovat mm. laajat suoalueet, asutuksen ja viljelysten rajaamat saarekkeet ja saaristossa sijaitsevat alueet. Eräissä tapauksissa myös alueiden sijainti vilkkaasti liikennöityjen teiden läheisyydessä puoltaa hirvenmetsästyksen sallimista alueille.

Alueisiin kohdistuu myös muuta käyttöä kuten virkistykseen tai luontoharrastuksiin liittyvää retkeilyä sekä marjastusta ja sienestystä. Eräät alueen laajoista avosualueista ovat tärkeitä hanhien ja kurkien muutonaikaisia levähdysalueita. Luonnonsuojelulain 17a §:n 3 momenttiin sisältyvä asetuksenantovaltuus on rajattu siten, että metsästyksen salliminen ei saa vaarantaa alueen suojelutavoitteita eikä aiheuttaa haittaa alueen muulle käytölle. Tämän vuoksi on tarpeen rajoittaa metsästys ajallisesti aikaan, jolloin muu käyttö on enää vähäistä ja lintujen syysmuutto on pääosin ohi.

Edellä esitetyillä perusteilla asetuksella sallitaan hirvenmetsästys 1.11.-31.12. välisenä aikana asetuksen 3 §:n 2 momentissa luetelluilla 18 luonnonsuojelualueella, joilla on metsästysvuokrasopimuksia. Alueiden yhteispinta-ala on noin 9 019 ha, ja ne kattavat noin 78 % Varsinais-Suomeen valtioneuvoston asetuksella perustettavien suojelualueiden pinta-alasta.

Lain 15 §:ssä säädetyt luvanvaraiset poikkeukset mahdollistavat vieraslajien ohella myös muiden, ekosysteemeihin luontaisesti kuuluvien, mutta liikaa lisääntyneiden ja haitallisiksi käyneiden lajien poistamisen. Linnustonsuojelualueilla tällainen laji on usein kettu, minkä vuoksi asetukseen sisällytetään tätä koskeva säännös sellaisille alueille, joilla tämä tarve on ilmeinen. Järjestelyllä pyritään vähentämään lupakäsittelyjen tarvetta. Kyseiset alueet luetellaan asetuksen 3 §:n 3 momentissa.

Varsinais-Suomessa sijaitsee useita linnustonsuojelun kannalta huomattavan arvokkaita kosteikkoalueita, jotka sisältyvät myös Natura 2000 –verkostoon lintudirektiivin mukaisina erityissuojelualueina. Alueet ovat tärkeitä paitsi pesimäalueina myös muutonaikaisina levähdys- ja ruokailualueina. Niillä viihtyvät haikaroiden, uikkujen, rantakanojen, petolintujen, kahlaajien ohella lukuisat sorsalinnut ja alueet ovatkin sen vuoksi tärkeitä myös riistalintujen metsästyksen näkökulmasta. Asetuksella pyritään yhteen sovittamaan kestävä metsästyskäytön ja suojeluarvojen turvaamistavoitteet sellaisilla alueille, joilla se alueen koon ja muiden luonnonolosuhteiden puitteissa on mahdollista. Tämän vuoksi säädettäisiin vesilintujen metsästys asetuksen 3 §:n 4 momentissa luetelluilla alueille osittain mahdolliseksi.

Vesilintumetsästyksen vaikutukset suojeluarvoihin liittyvät pääasiassa siihen, että alueiden pienestä koosta johtuen metsästystapahtuman aiheuttama häiriö karkottaa linnut koko alueelta ja pakottaa ne lähtemään muutolle tai jatkamaan sitä ennenaikaisesti. Tämä vaikutus kohdistuu paitsi riistalintuihin myös muuhun lintulajistoon. Yleensä vähäisempi, mutta joidenkin taantuneiden lajien kohdalla merkityksellinen vaikutus, on suojeltaviin lajeihin suoraan kohdistuva yksilömääriä vähentävä vaikutus. Tämän vuoksi asetuksella mahdollistetaan metsästys vain osalle suojelualuetta, ja tällä tavoin osa alueesta säilytetään linnuille rauhallisena alueena syysmuuton päättymiseen saakka. Metsästysmahdollisuus rajataan lisäksi vain sellaisiin lajeihin, jotka eivät ole kyseisten lintudirektiivin mukaisten erityissuojelualueiden suojelutavoitteissa tai kansallisesti uhanalaisia.

Muut erityissäännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan 17a§:n 5 momentin nojalla säätää mm. ojan kaivamisen tai tien rakentamisen sallimisesta alueella.

Luonnonsuojelualueiden ympärillä olevien alueiden kuivatustarpeisiin liittyen on useilla alueilla tarpeen johtaa vesiä myös suojelualueille tai niiden kautta. Sen vuoksi asetuksen 3 §:n 5 momenttiin sisällytetään tätä varten olemassa olevien ojien ylläpidon ja kunnostamisen salliva säännös edellyttäen, etteivät toimenpiteet vaaranna alueen suojelutarkoitusta. Käytännössä tämä varmistettaisiin sopimalla toimenpiteiden yksityiskohdista alueen haltijaviranomaisen kanssa.

Seilin saariston luonnonsuojelualuetta koskien Paraisten kaupunki on alustavassa kuulemisessa tuonut esiin tarpeen Saaristotiehen liittyvän kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Prostvikin alueella. Sen vuoksi asetuksen 3 §:n 6 momenttiin otetaan tämän salliva säännös. Kohteeseen sisältyvät maisemalliset ja luonnonarvoihin liittyvät arvot tulee ottaa huomioon väylän sijoittamisessa ja toteutuksessa.

Liikkumisrajoitukset

Luonnonsuojelulain 18 §:n 2 momentin nojalla voidaan rajoittaa luonnonsuojelualueella liikkumista joko perustamissädökseen tai lain 20 §:n nojalla annettavaan järjestyssääntöön otettavalla määräyksellä, mikäli alueen eläimistön tai kasvillisuuden säilyminen sellaista vaatii. Varsinais-Suomen luonnonsuojelualueiden perustamisasetus ei sisällä liikkumista koskevia rajoituksia, mutta mahdollisten järjestyssäännöillä asetettavien liikkumisrajoitusten tarvetta on syytä myöhemmin tarkastella ainakin Kontolanrahkan, Mietoistenlahden ja Otajärven sekä Oukkulanlahden luonnonsuojelualueilla.

Alueiden hoidon ja käytön tavoitteet

Luonnonsuojelulain nojalla suojeltavien alueiden hoidon ja käytön keskeisin tavoite on alueiden säilyttämien luonnontilaisina siten, että ekosysteemit kehittyvät luonnonomien prosessien mukaisesti ja ihmisen aiheuttamat häiriöt ovat mahdollisimman vähäisiä. Suurimmalla osalla Varsinais-Suomen alueista tämä on riittävä toimenpide suojeluarvojen turvaamiseksi.

Eräillä alueilla on kuitenkin tarpeen tehdä ennallistamistoimenpiteitä. Tällaisia tarpeita on mm. suoalueiden hydrologisten kokonaisuuksien kannalta merkityksellisissä ojitetuissa reunaosissa. Myös niitty- ja laidunalueiden luonnonarvojen turvaaminen ja lisääminen edellyttää usein hoitotoimenpiteitä. Tämä voi tapahtua esim. alueiden vuokraamisella karjan tai lampaiden laiduntamiseen.

5. Ehdotuksen hallinnolliset ja taloudelliset vaikutukset

Kaikki nyt perustettavat luonnonsuojelualueet ovat valtion omistuksessa ja Metsähallituksen hallinnassa ja hoidossa, eikä suojelualueiden perustaminen aiheuta erityisiä hallinnollisia vaikutuksia. Toiminnallisena alueyksikkönä toimii Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalvelut.

Uusien luonnonsuojelualueiden perustaminen aiheuttaa sekä investointiluonteisia kustannuksia että vuotuisia hallinto- ja hoitokuluja. Edellisiä ovat muun muassa maanmittaustoimitusten, luonnonsuojelullisten perusselvitysten ja palvelurakenteiden rakentamisen aiheuttamat kustannukset, jotka olisivat arviolta noin 420 000 euroa. Vuotuisia kustannuksia aiheutuu muun muassa palvelurakenteiden hoidosta, opastuksesta sekä alueiden luonnon ja käytön seurannasta sekä valvonnasta. Näiden kulojen arvioidaan olevan noin 80 000 euroa vuodessa.

6. Lausunnot

Asetusluonnoksesta on pyydetty lausunnot maa- ja metsätalousministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, puolustusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, Metsähallitukselta, Metsäntutkimuslaitokselta, Opetushallitukselta, Museovirastolta, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuslaitokselta, Turun yliopiston Saaristomeren tutkimuslaitokselta, Suomen ympäristökeskukselta, Varsinais-Suomen liitolta, Varsinais-Suomen, Pirkanmaan ja Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, alueiden sijaintikunnilta, Suomen riisikeskukselta, Varsinais-Suomen riistaneuvostolta, Suomen Metsästäjäliitolta, Suomen Metsästäjäliiton Varsinais-Suomen piiriltä, Suomen luonnonsuojeluliitolta, Natur och Miljö ry:ltä, Luonto-Liitto ry:ltä, BirdLife Suomi ry:ltä, Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri ry:ltä, alueita vuokranneilta metsästyseuroilta sekä maakunnallisilta tai paikallisilta luonnonsuojelu- ja retkeilyjärjestöiltä.

7. Olemassa olevien alueiden säädösten lakkauttaminen

Eräiden aikaisemmin perustettujen luonnonsuojelualueiden kytkeminen osaksi laajempaa uutta suojelualuetta, on tietyissä tilanteissa alueiden perusteltua lakkauttaa vanha säädös, jotta suojelualue muodostaisi yhtenäisen kokonaisuuden. Kyseiset alueet perustetaan tällä tai ympäristöministeriön asetuksella uudelleen, jolloin niiden rauhoitusmääräykset tulevat vastaamaan nykyisen luonnonsuojelulain järjestelmää.

Tällä asetuksella lakkautettaisiin asetuksella 809/85 perustettu Karpanmäen luonnonsuojelualue. Se tulisi osaksi ympäristöministeriön asetuksella perustettavaa Kaarinan metsien luonnonsuojelualueutta. Samalla suojelualueen haltijaviranomaisen tehtävät siirtyvät opetushallitukselta Metsähallitukselle.

Lisäksi lakkautettaisiin asetuksella 822/71 perustettu Laajoen suiston luonnonsuojelualue, joka tulisi osaksi valtioneuvoston asetuksella perustettavaa Mietoistenlahden luonnonsuojelualueutta, sekä asetuksella 1115/93 perustettu Varesjoen alue, joka tulisi osaksi Hyppärän luonnonsuojelualueutta.

8. Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan päivänä kuuta .

Taulukko 1. Valtioneuvoston asetuksella perustettavien luonnonsuojelualueiden pinta-alat ja jakautuminen sijoittuminen Natura 2000 –verkostoon ja kansallisiin suojeluohjelmiin tai –päätöksiin.

Nimi	Pinta-ala, ha	Maa, ha	Vesi, ha	Natura 2000 verkosto		Kansallinen suojeluohjelma- tai päätös	Natura 2000 pinta-ala, ha	Ohjelma pinta-ala, ha	Muu pinta-ala, ha
				Tunnus	Tyyppi				
Dragsfjärdin Stormossenin LSA	123,75	123,75		FI0200003	SCI	SSO020034	123	60	
Kemiön Stormossenin LSA	104,96	104,96		FI0200004	SCI	SSO020036	91	41	
Iso-Rahin LSA	119,66	64,77	54,89			LVO020055		15	
Malijärven LSA	103,37	94,03	9,34			LVO020057		103	
Iso-Hölön LSA	829,78	829,78		FI0200099	SCI/SPA		819		
Nukinrahkan ja Hirvilamminsuon LSA	887,7	866,7	21	FI0200096	SCI/SPA	SSO020056 METSO	820		30
Laitilan metsien LSA	170,56	170,56		FI0200107	SCI	AMO000029 AMO000030 AMO000031 AMO020316 METSO	105	95	14
Kivijärven metsien LSA	111,08	111,08		FI0200106	SCI	AMO020313	108	12	
Otajärven LSA	112,12	108,12	4	FI0200031	SCI/SPA	LVO020052 AMO020312	90	77	
Maisaarensuon LSA	205,99	205,99		FI0200109	SCI	SSO020046	198	186	3
Himmaistenrahkan LSA	377,84	377,84		FI0200008	SCI	SSO020045	378	369	
Telkunsuon LSA	831,9	830,9	1	FI0200100	SCI/SPA	SSO020068 SSO020057	832	617	
Öksyssyön LSA	433,45	433,45		FI0200016	SCI	SSO020059 SSO040100 METSO	426	332	7
Karhunperänrahkan LSA	799,3	799,26	0,04	FI0200015	SCI	SSO020058 AMO020314	799	224	
Oukkulanlahden LSA	132,46	35,88	96,58	FI0200150	SPA	LVO020039	122	93	
Kolkansuon LSA	1048,37	1048,37		FI0200098	SCI	SSO020062	1048	899	
Mietoistenlahden LSA	285,76	226,85	58,91	FI0200089	SPA	LVO020061	282	245	
Krampin LSA	195,86	196,86		FI0200038	SCI	RSO020014	187	168	
Pakinaisten saariston LSA	267,01	252,01	15	FI0200065	SCI	RSO020014	258	172	
Houtskarin lehtojen LSA	142,73	142,73		FI0200046	SCI	LHO020012 LHO020013 LHO020014 LHO020021 RSO020016	129	74	
Högön LSA	287,65	62,1	225,55						288
Seilin saariston LSA	1290,11	568,16	721,95	FI0200064 FI0200065	SCI/SPA SCI	RSO020014	560	402	
Kontolanrahkan LSA	845,57	844,49	1,08	FI0200093	SCI/SPA	SSO020066	846	822	
Rehtsuon LSA	122,31	122,31		FI0200007	SCI	SSO020040	121	117	

Nimi	Pinta- ala, ha	Maa, ha	Vesi, ha	Natura 2000 verkosto		Kansallinen suojaohjelma- tai päätös	Natura 2000 pinta- ala,	Ohjelma pinta- ala, ha	Muu pinta- ala, ha
Kakossuon LSA	221,96	221,96		FI0200088	SCI	SSO020049	222	195	
Pyysuon LSA	156,25	156,25		FI0200012	SCI	SSO020051 METSO	117	110	75
Raadesuon LSA	124,13	124,13		FI0200013	SCI	SSO020052	213	73	
Hyppärän LSA	460,09	460,09		FI0200010	SCI	SSO040099 METSO	447	6	13
Rekijokilaakson LSA	103,39	103,39		FI0200102	SCI	METSO	71		32
Reksuon LSA	411,22	401,22	10	FI0200095	SCI	SSO040101	411	389	